

GDOŚ: wilk jest i pozostanie gatunkiem ściśle chronionym

2021-03-08

W związku z licznymi zapytaniami dotyczącymi decyzji zezwalającej na odstrzał do trzech wilków w okolicy miejscowości Brzozów na Podkarpaciu, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zdecydowanie dementuje wszelkie doniesienia o planowaniu wyłączenia wilka spod ochrony gatunkowej. Wilk jest i pozostanie gatunkiem ściśle chronionym. Jego populacja jest na zadowalającym poziomie i stale rośnie. Organy środowiskowe dokładają wszelkich starań, żeby zapewnić dobre sąsiedztwo tych drapieżników z ludźmi i zwierzętami hodowlanymi. Dla dobra obu stron, sąsiedztwo to musi oznaczać dystans, dlatego regionalne dyrekcje ochrony środowiska zapewniają hodowcom zwierząt m.in. fladry oraz psy pasterskie, wydają także zgody na płożenie wilków, organizują liczne spotkania z rolnikami i samorządami, dystrybuują materiały informacyjne. W przypadku zatracenia przez dzikie zwierzę instynktownego lęku przed człowiekiem, dochodzi do sytuacji kryzysowych. Zadaniem organów środowiskowych jest ich rozwiązywanie. W skrajnych przypadkach wydawana jest decyzja zezwalająca na odstrzał zwierzęcia.

KOMUNIKAT

Nieodpowiedzialne zachowania względem dzikich zwierząt

Lęk przed człowiekiem jest cechą charakterystyczną wilka. Zwierzę może jednak ten lęk zatracić w wyniku zaburzeń spowodowanych np. chorobą (taką jak świerzbowiec, wścieklizna i in.) lub na skutek nieodpowiedzialnego zachowania ludzi próbujących wilki dokarmiać lub wręcz oswajać. W przypadku młodych wilków, zaburzenia mogą być spowodowane rozbiem watahy na przykład po śmierci rodziców, dlatego wszelkie działania kłusownicze muszą być za każdym razem penalizowane i zasługują na największe słowa potępienia.

Wilki z Brzozowa

Wydanie decyzji o eliminacji pojedynczych osobników zawsze jest ostatecznością i musi mieć mocne uzasadnienie. W przypadku wilków z Brzozowa, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska przychylił się do wniosku miejscowego burmistrza i wydał decyzję zezwalającą na odstrzał do trzech wilków. Decyzja ta wzbudziła emocje, co GDOŚ rozumie, jednak jest on jedynym kompetentnym organem do wydawania takich trudnych i często niepopularnych decyzji, które w określonych sytuacjach w poczuciu odpowiedzialności wydawać musi.

W przypadku przychylenia się do wniosku burmistrza Brzozowa, wydanie decyzji podyktowane było względami bezpieczeństwa okolicznych mieszkań. Była to konsekwencja incydentu z 1 marca br., kiedy to trzy wilki podeszły bardzo blisko pracujących w lesie pilarzy, nie wykazując żadnego lęku przed człowiekiem, ani tym bardziej przed hałasem pił mechanicznych. Podkreślić należy, że pilarze pracowali w lesie od dłuższego czasu, działali stacjonarnie. Nie ma mowy o tym, żeby wilki natknęły się na nich przypadkiem. Dodatkowo wykazały nienaturalny dla tego gatunku bardzo mały dystans ucieczki.

Trzeba zaznaczyć, że GDOŚ nie wydałby takiej decyzji wyłącznie na podstawie doniesień medialnych, czy też relacji uczestników zdarzenia. Co więcej, pierwsze informacje pojawiające się w przestrzeni publicznej budziły poważne wątpliwości organu co do realnego zagrożenia stwarzanego przez wilki.

Na prośbę GDOŚ, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie przeprowadził więc niezwłocznie wizję terenową. W czasie oględzin miejsca, na podstawie identyfikacji tropów wilków, potwierdzono wersję osób pracujących w lesie. Wilki zbliżyły się do nich na bardzo małą odległość i nie chciały odstać. Zachowanie wilków było nienaturalne, mogące świadczyć o zaburzeniach. Dodatkowo, w czasie wizji terenowej doszło do kolejnego bliskiego kontaktu z wilkami, które – podobnie jak w przypadku wcześniejszego zdarzenia – nie wykazywały lęku, pomimo obecności dużego grona osób i pracy maszyn leśnych w pobliżu. Te same wilki widywane były w ostatnim czasie w różnych miejscach w bezpośrednim sąsiedztwie siedzib ludzkich. Okoliczności te świadczą o stwarzaniu realnego zagrożenia przez te osobniki ze względu na nieprzewidywalność ich zachowania.

6 marca br., działając na podstawie decyzji GDOŚ z 4 marca br., osoba posiadająca odpowiednie uprawnienia dokonała odstrzału dwóch wilków. Do ostrzału doszło w bliskim sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych. Sekcja zwłok wykazała obecność w żołądkach dwóch samic resztek pokarmowych pochodzących z gospodarstw domowych. Wilki te najprawdopodobniej żerowały przy śmietnikach, co potwierdza, że oba miały problem z pozyskiwaniem pokarmu w naturalny sposób i szukały łatwej zdobyczy w osadach ludzkich, nie wykazując przy tym charakterystycznego dla wilków lęku przed ludźmi. Świadczy to również o tym, że wilki te – zgodnie z relacjami świadków – stałe bytowały w sąsiedztwie siedzib ludzkich, uzależniając się od nich. Niewątpliwie zachowanie to powodowałoby dalszą eskalację konfliktów.

Kiedy konieczność eliminacji?

Wydając decyzję zezwalającą na eliminację pojedynczych osobników, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opiera się przede wszystkim na materiale dowodowym świadczącym o nienaturalnym zachowaniu zwierząt. GDOŚ bada istnienie przesłanek zagrożeniowych. Nie jest jednak możliwe ustalenie w krótkim czasie przyczyn nietypowych zachowań dzikich zwierząt.

W przypadku chorób (takich jak świerzbowiec), konieczność eliminacji ze względu na cierpienie chorych osobników i niebezpieczeństwo zarażenia osobników zdrowych, stwierdzana jest na podstawie widocznych objawów klinicznych. Każde legalnie zastrzelone zwierzę poddawane jest sekcji zwłok, z której sporządzany jest protokół. Dokument ten może przynieść odpowiedzi na pytania o nienaturalne (często agresywne) zachowania zwierząt, a także może być przydatny w badaniach naukowych na rzecz ochrony przyrody i przy minimalizowaniu ryzyka występowania podobnych sytuacji konfliktowych w przyszłości.

Wskazując na podstawy prawne decyzji organu, należy wymienić trzy przesłanki zapisane w ustawie o ochronie przyrody (art. 56 ust. 6), które najczęściej funkcjonują w kontekście decyzji zezwalających na odstrzał wilków. Zgodnie z prawem zezwolenia mogą być wydane m.in., kiedy:

1) leżą w interesie ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów lub ochrony siedlisk przyrodniczych lub 2) wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia, lub 3) leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego.

Edukacja i wspólna odpowiedzialność

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest w stałym kontakcie z naukowcami oraz organizacjami pozarządowymi, z którymi prowadzi systematyczną wymianę wiedzy i doświadczeń z zakresu ochrony wilka.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska będzie kontynuowała działania promujące odpowiedzialne postawy wobec wilków i innych dzikich zwierząt, żeby do sytuacji takich, jak ta z Brzozowa dochodziło jak najrzadziej.